

Aynurə Elxan qızı OSMANOVA
magistrant
Vüqar Muxtar oğlu MEHDİYEV
Azərbaycan Kooperasiya Universiteti
“Mühasibat uçotu və audit” kafedrasının dosenti, i.f.d.

HEYDƏR ƏLİYEVİN EKOLOJİ SİYASƏTİ

Xülasə

Qeyd etmək lazımdır ki, Heydər Əliyevin dövründə ölkənin ekologiya siyasəti öz unikallığı ilə seçilirdi. Heydər Əliyev ölkənin ekoloji vəziyyətinin yaxşılaşdırılması, ağacların əkilməsi, Bakıda yaşıllıq zolaqlarının genişləndirilməsi üçün tapşırıqlar verirdi. Təbiəti mühafizənin elə bir sahəsi yoxdur ki, orada Heydər Əliyevin qayğısı olmasın.

Açar sözlər: ətraf mühit, ekoloji problem, qloballaşan dünya, yaşıl iqtisadiyyat.

Giriş

Məlum olduğu kimi, ətraf mühitin mühafizəsi Azərbaycan Respublikasının dövlət siyasətinin prioritetlərindən biridir. Ölkəmizdə ekoloji problemlərin həlli məqsədilə ardıcıl olaraq Dövlət

proqramları qəbul olunur və icra edilir. Bunun nəticəsidir ki, ekoloji təhlükəsizliyin təmin olunması sahəsində mühüm nailiyyətlər əldə edilib. Bu kontekstdə aidiyyəti qurum olan Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən həm ətraf mühitin mühafizəsi baxımından, həm də insanların sağlam ətraf mühitdə yaşamaq hüququnun təmin olunması istiqamətində səmərəli tədbirlər həyata keçirilir.

Ümumiyyətlə, Azərbaycan Respublikasında aparılan uğurlu daxili və xarici siyasət, həyata keçirilən islahatlar və irimiqyaslı layihələr sayəsində ictimai həyatın iqtisadi və sosial-siyasi sahələrində dinamik inkişafa nail olunub. Cəmiyyətin demokratikləşməsi və əhalinin rifahının yüksəlməsi ilə müşayiət olunan bu inkişaf respublikanın beynəlxalq nüfuzunu, müdafiə qüdrətini, iqtisadi potensialını artırmaqla, Azərbaycan dövlətinin qloballaşan dünyanın bərabərhüquqlu subyekti kimi çıxış etməsinə və inkişaf etmiş ölkələr sırasına daxil olmasına möhkəm zəmin yaradıb. Bütün bunlarla yanaşı, Azərbaycanda ətraf mühit məsələlərinə böyük əhəmiyyət verilməsi, o cümlədən irimiqyaslı ekoloji layihələrin həyata keçirilməsi ölkə vətəndaşlarına daha təmiz mühitdə yaşamağa imkan yaradır. İqtisadiyyatın sürətli inkişafının nəticəsi olaraq gəlirlərin qeyri-neft sektoruna yönəldilməsi ekoloji layihələrin həyata keçirilməsi imkanlarını xeyli genişləndirib. Buna görə də bir çox ölkələr maliyyə böhranına məruz qaldıqları bir dövrdə, respublikamızda infrastruktur layihələrinin icrası davam etdirilib, ekoloji problemlərin həlli istiqamətində görülən tədbirlər prioritet olub [1, s. 3].

Müstəqillik əldə etdikdən və bazar iqtisadiyyatı yolunu seçdikdən sonra ölkədə ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində yeni ekoloji siyasət formalaşdı. Ətraf mühitin mühafizəsi, insanların sağlam təbii mühitdə yaşaması və təbii sərvətlərdən xalqımızın rifahının yaxşılaşdırılması naminə səmərəli istifadə edilməsi məsələsi hazırda aparılan sosial-iqtisadi islahatlarda mühüm yer tutur.

Qeyd edək ki, ölkəmiz müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Ümummilli lider Heydər Əliyevin digər sahələrlə yanaşı, ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində formalaşdırdığı yeni ekoloji siyasət insanların sağlam ətraf mühitdə yaşamaq hüququnun tam təmin olunmasına zəmin yaratdı. Ulu öndər Azərbaycanda rəhbər olduğu müddətdə bütün sahələrdə olduğu kimi, ekoloji problemlərin həlli məsələlərini də daim diqqət mərkəzində saxlayıb. Ümummilli liderimiz ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması, ətraf mühitin mühafizəsi, eləcə də təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə məsələlərinə xüsusi qayğı ilə yanaşıb. Onun hakimiyyəti illərində ölkəmizdə ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində ekoloji siyasət yeni vüsət alıb və formalaşmağa başlayıb. Azərbaycan öz müstəqilliyini əldə etdikdən sonra 1993-cü ildə yenidən hakimiyyətə gəlmiş Ulu öndərimiz ekoloji məsələləri bir daha ön cərgəyə çəkib, bu sahədə olan mövcud problemlərə xüsusi diqqət ayırıb. Bu dövrdə bir sıra yeni qanunlar - meşə, torpaq, su haqqında və s. qanunlar qəbul edilib [2, s. 27].

Müstəqil Azərbaycanda ətraf mühitin və ekologiyanın mühafizəsi sahəsində dövlət siyasətinin əsası məhz Ulu öndər Heydər Əliyevin Prezidentliyi dövründə formalaşmağa başlayıb, Bakı və Abşeronun yaşıllaşdırılmasına, pozulmuş ekoloji tarazlığın bərpasına, təbiətə vurulmuş yaraların sağlmasına daha böyük əzmkarlıqla başlanılıb, 2001-ci ildə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yaradılıb. Ölkəmizdə bu dövrdə qəbul edilən ekoloji siyasətə dair ilk sənəd olan "Azərbaycan Respublikasının Ekoloji Konsepsiyası"nda respublikamız üçün ətraf mühitin mühafizəsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edən problemlərin həlli üzrə əsas prinsiplər öz əksini tapıb, sağlamlıq və ətraf mühitin mühafizəsi baxımından hüquqi-normativ aktların hazırlanması və qəbul edilməsi sahəsində bir çox işlər görüldü. 2000-ci ildə bu istiqamətdə daha iki qanun - "Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında" və "Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında" qanunlar qəbul edilib. O ağır keçid illərində bütün çətinliklərə baxmayaraq, Azərbaycan dövlətinin yaşıllaşdırma, abadlaşdırma, ekologiya və ətraf mühitin qorunması sahəsində gördüyü böyük işlərlə yalnız fəxr etmək olar. Son illər isə əldə olunmuş nailiyyətlər dövlətin iqtisadi əsaslarını daha da möhkəmləndirərək qeyri-neft sektorunun, infrastruktur sahələrinin, regionların sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi, yoxsulluğun azaldılması, ekoloji təhlükəsizliyinin təmin olunması və digər məsələlərin həlli istiqamətində daha təsirli tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün imkanları genişləndirib. Azərbaycanda davamlı inkişaf konsepsiyasının müddəalarına uyğun olaraq iqtisadi inkişafın ekoloji tarazlıqla vəhdət təşkil etməsi, üstünlüyün ətraf mühitin qorunmasına

verilməsi, ekoloji problemlərin ilk növbədə həll olunması, gələcək nəsillərin imkanları məhdudlaşdırılmadan çağdaş nəsillərin rifahının yaxşılaşdırılması ön xəttə çəkilib. Buna nail olmaq üçün, ilk növbədə, iqtisadiyyatın səmərəliliyinin yüksəldilməsi və ətraf mühitin qorunmasının təmin olunması istiqamətində çoxşaxəli fəaliyyət həyata keçirilir.

Ölkədə iqtisadiyyatın bütün sahələrinin inkişafı ilə bağlı mövcud olan ekoloji problemlərin həll edilməsi üçün təmiz texnologiyaların tətbiqinə böyük yer verilir. “Yaşıl iqtisadiyyat”a sərmayələrin cəlb olunması üçün ekoloji cəhətdən təmiz alternativ enerji mənbələrindən geniş istifadə etmək, istilik effekti yaradan qazları azaltmaq üçün, sənaye, nəqliyyat, tikinti və digər sahələrdə enerjiden səmərəli istifadə üzrə tədbirlər həyata keçirilir. Ölkəmizdə “yaşıl iqtisadiyyata” keçid mərhələsində ekoloji və iqtisadi tələblərə cavab verməyən çoxlu sayda müəssisələr bağlanıb, digərləri yenidən qurularaq modernləşdirilib, yeni aztullantılı və tullantısız texnologiyalar tətbiq olunub [4, s. 1].

Azərbaycanın inkişafına və modernləşdirilməsinə hədəflənmiş səmərəli dövlətçilik siyasəti Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirilir. Ulu öndər Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi sosial-iqtisadi siyasəti uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyev fəaliyyətində ölkəmizin ekoloji durumuna xüsusi diqqət və qayğı göstərir. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi də müstəqil Azərbaycan Respublikasının zəngin təbiətini, təbii sərvətlərini qorumaq, bərpa etmək üçün Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin tövsiyələrini rəhbər tutaraq bu istiqamətdə vaxtilə başlanılmış işləri davam etdirir, bu yöndə yeni-yeni layihələr həyata keçirilir. Ölkəmizin ən ciddi ekoloji problemlərinin həllinə cəmiyyətin, yerli və beynəlxalq təşkilatların diqqəti cəlb olunmaqla dövlətin müəyyənləşdirdiyi ekoloji siyasət reallaşdırılır. Bütövlükdə, ölkəmizdə ekoloji tarazlığın qorunması, ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində əsaslı dönüş yaranıb, təbii ehtiyatların, o cümlədən faydalı qazıntıların, su, torpaq, hava kimi əvəzsiz sərvətlərin, meşələrin və biomüxtəlifliyin mühafizəsi sahəsində mühüm tədbirlər həyata keçirilib.

ƏDƏBİYYAT

1. Mühasibat uçotu haqqında “AR Qanununda dəyişikliklər edilməsi” barədə AR Qanunu, 4 may 2018-ci il
2. Heydər Əliyev siyasi kursu Azərbaycan xalqının yeganə nicat yoludur (“Azərbaycan” qəzeti, 11.10.2003-cü il, “Qanunçuluq” jurnalı, N 9)
3. Azərbaycan-2000: ətraf mühitin mühafizəsi Ulu Öndər Heydər (azvision.az)
4. https://www.yeniazərbaycan.com/Siyaset_e29239_az.html

*Айнура Эльхан кызы Османова
тагистрант,
Вугар Мухтар оглы Мехтиева
доцент кафедры “Бухгалтерский учет и аудит”
Азербайджанский Университет Кооперации, к.е.н*

Экологическая политика Гейдара Алиева

Резюме

Следует отметить, что во времена Гейдара Алиева экологическая политика страны отличалась своей уникальностью. Гейдар Алиев поставил задачи по улучшению экологической ситуации в стране, посадке деревьев, расширению зеленых поясов в Баку. Нет такой области охраны природы, которая не заботила бы Гейдара Алиева.

Ключевые слова: *окружающая среда, экологическая проблема, глобализированный мир, зеленая экономика.*

Aynura Elkhana Osmanova
master,
Vugar Mukhtar Mehdiyev,
associate professor of the “Accounting and Audit” department of
Azerbaijan Cooperation University, phd in economics

Heydar Aliyev's environmental policy

Summary

It should be noted that during Heydar Aliyev's time, the country's environmental policy was distinguished by its uniqueness. Heydar Aliyev gave tasks to improve the ecological situation of the country, to plant trees, and to expand green belts in Baku. There is no area of nature protection that Heydar Aliyev does not care about.

Keywords: environment, ecological problem, globalized world, green economy.